

Внимание към ветераните от войните

В село Черна гора, община Братя Даскалови, област Стара Загора, на 20 февруари тържествено беше честван 100 - годишния юбилей на Никола Йорданов Стоянов – ветеран от Втората световна война. Със своите другари от Българската армия той дава безценен принос за победата над Хитлеро-фашизма. След войната активно се включва и във възстановяването на отечеството.

Цено Спасов е пример за достоен живот -на прага на своето столетие, пише инж. Павлинка Николова. Той е сред малцината, които са родени в последния ден на февруари – 29 на 1924 високосна година! През 2023 г. той навърши достолепните 99 години!

Едва ли някъде другаде, освен в Бургас, името на генерал-майор Йордан Венедиков се споменава толкова често, особено във време, когато отбелязваме важни събития като 110 от началото на Балканската война. Една от причините военната ни историография да му отреди почетно място е и фактът, че именно той написва “История на 24-ти пехотен на Н. В. Царица Елеонора Черноморски полк“, пише Ася Бороджиева, председател на Областния съвет на СВВБ в Бургас.

Ветеран от войната столетник с награда от министъра на отбраната

В село Черна гора, община Братя Даскалови, област Стара Загора, на 20 февруари тържествено беше честван 100 - годишния юбилей на Никола Йорданов Стоянов – ветеран от Втората световна война. Със своите другари от Българската армия той дава безценен принос за победата над Хитлеро-фашизма. След войната активно се включва и във възстановяването на отечеството.

На тържеството, полковник Людмил Маринов, началник на Военно окръжие I степен – Стара Загора връчи плакет от името на министъра на отбраната Димитър Стоянов и поздравителен адрес от свое име. Поздравителен адрес и награди за ветерана имаше от председателя на СВВБ доц. д-р Иван Сечанов, връчени от заместник-председателя на Съюза полковник от запаса Петър Пандурски. Плакет на Централно военно окръжие беше връчен от подполковник Стефан Стефанов. Поздравителен адрес и парична награда имаше от Областното ръководство на СВВБ, както и приветствия от други военно-патриотични организации.

***

Ветеран от войната от Горна Оряховица на 99 години!

Цено Спасов е пример за достоен живот -на прага на своето столетие, пише инж. Павлинка Николова. Той е сред малцината, които са родени в последния ден на февруари – 29 на 1924 високосна година! През 2023 г. той навърши достолепните 99 години!

Животът на Цено Спасов е като полет над три прехода през 20-тото и 21 – то хилядолетие на България. Преживял е коренните промени в обществения и личния си живот! Но никога не е пренаписвал биографията си! Винаги последователен във възгледите си, за разлика от много наши съвременници! Активен член е на Съюза на ветераните от войните на България (СВВБ) и на Български антифашистки съюз (БАС). За своите достопочтени 99 години той е натрупал много мъдрост и живее с обич към хората. Изключително отговорен, дисциплиниран, скромен и благ човек! Винаги готов да се себераздава, да помогне! С ръка на сърце ще споделя, че той е най-добрият човек, когото познавам! За него с основание може да се каже, че е един самоизградил се и доказал се през годините на почтения си живот! Днес, в това трудно, непредсказуемо и бездуховно време, малцина са такива достойни люде като него! Една мъдрост гласи: “Да ти се случи да живееш в преходно време!”. Е, той има тази съдба. Животът му е труден, но и смислен! Орисан е да оцелява, въпреки трудностите! Може би това се крие в жилавите му корени?! Защото неговият пра–праядо Спас , в жестоките години на турското робство, има смелостта,дързостта и мъжеството да поведе близките си, като се заселва в непристъпно планинско място. Той става един от основателите на селището Лакатник. Там през 1924 г. е роден Цено Спасов. По-късно родителите и двамата му братя поемат трудния път на баща му, който е железничар и е в постоянно движение. Семейството се мести в различни селища. Накрая се установяват в Горна Оряховица-основен жп възел в България. Те са трудолюбиви хора ,които живеят в бедност и недоимък, но задружно и в обич! Будният Цено, често недохранен, но упорит и жаден за знания, всеки ден ходи пеша от с. Темниско /дн. Първомайци/ до завършването на Горнооряховската гимназия. За Цено Спасов не съществува дилема и той продължава образованието си в ЖП института. Потомствен железничар - професия, която е в кръвта му. На нея отдава един цял живот на отговорност, дисциплинираност, точност, висок професионализъм и любов! Любов към професията! Каквито и отговорни постове да заема в системата на жп транспорта, колкото и трудности, безсънни нощи и неспокойствие да преживява, неговата отдаденост е пословична. Железничар – това звучи гордо! С обич и внимание предава

опита си на по-младите колеги. Носител е на „Сребърен орден на труда“, както и на почетни знаци за годишнини, връчени му от Министерството на транспорта и съобщенията. Болезнено приема трудностите и разпада на БДЖ днес. „Все едно късаш живо месо от един добре балансиран организъм“, така приема днешното състояние на железницата! Но вярва, че нещата ще си дойдат на мястото. Защото ЖП - транспортът е най-екологичен и има бъдеще.

Сега коренно ще променя рязко посоката на тази история. Да върнем историята на 9 май 1945г. За повечето хора – това е Ден на победата, за други е Ден на Европа. Откъдето да погледнем все е значима дата. Ще кажете: “Какво е общото между Цено Спасов и споменатата по-горе годишнина?!” Е, общото е, че той е един от малкото останали живи ветерани от Втората световна война. След 9 септември 1944г., едва 20 годишен, заедно с колегите си курсанти от ЖП института, са изпратени в армията. Размирни, опасни, жестоки времена! Война е! Цено, заедно с момчетата имат отговорната задача да конвоират военните ешалони. Смърт дебне отвсякъде. Често влаковите композиции са нападани. Куршуми свистят и отнемат човешки животи. Дългът си е дълг и то по мъжки! Никога няма да забрави този ужас на войната. Често си спомня и през съня му минават, като на филм, преживените моменти и свидни загуби. Не обича да говори за това! Мъка е в душата му! Защото днес отново сме свидетели на война! Сега думите му звучат много силно: “Нека светът никога да не преживява кошмара на войната! Хора, борете се срещу войната, защото съвременните оръжия са много по-жестоки! Човешкият живот няма цена!”. Гордее се, че присъства на военния парад в Белград, когато свършва Втората световна война. Висока чест е за него, че се ръкува с уважаваните български командири ген. Стойчев, генерал Трендафилов и генерал Щерю Атанасов.

Цено Спасов е скромен и истински и до днес. Никога не се самоизтъква! Напредването с лакти и на всяка цена е обидно и унижително за него! Той е от породата българи, които за съжаление сякаш са на изчезване днес! Мъж на честта! Като ветеран от войната е носител на много значки и медали за честване на деня на победата над фашизма. За 70-тата и 75-тата годишнина от 9 май 1945 г. Спасов е награден заедно с още двама горнооряховски ветерани: Недялка Костова и д-р Димо Димов, с медали за храброст. Високите отличия са им връчени лично от вицеконсула на Русия. Горнооряховският ветеран Цено Спасов все е добронамерен, обществено активен и знае високата цена на подвига. Не пропуска общинските изяви и винаги поднася с преклонение цветя на паметника на загиналите в Горна

Оряховица! Споделя с чувство на дълг, че докато може, винаги ще го прави! Застава с искреност и поклон, като на пост, пред великата саможертва на другарите си!

Според него най-важната част от всеки живот си остава семейството. Една прекрасна жена, майка и грижовна съпруга, Мария Спасова и до днес е рамо до рамо с Цено Спасов. Както казва ТОЙ: “Най –хубавото в този живот е да намериш своята сродна и вярна душа. Това е късмет и аз го случих!”. Тя е до него вече почти 75 години. Колко обич има в очите им, ех да знаете само! Много мило и безценно е това чувство! Семейство Спасови са отгледали, възпитали и образovali една дъщеря, Златка – авторитетен учител дълги години, в Техникум по електротехника /днес ПГЕЕ“ Ломоносов“/. По-късно и тя печели конкурс и 15 години е старши преподавател във Варненски Свободен Университет. Продължава да работи като преводач. Цено Спасов се гордее с нея! Не по-малка гордост са му внуците Цветомир и Мария. Те имат стабилни професии и прекрасни семейства. Чрез тях си личи възпитанието на баба Мария и дядо Цено. Най-свидни и мили естествено са пра-внуците Борко и малката Елена. Те са им свидост, обич, тръпка и надежда. И днес ветеранът е бодър, винаги топло усмихнат и благ. За него движението е живот! Както сам се шегува –на самоход е! В него няма омраза, завист или лоша дума по ничий адрес. Винаги следи с интерес обществения живот! Вълнуват го събитията както у нас, така и със загриженост следи ситуацията по света. Един достоен човек! Един смислено преминаващ живот, пример за уважение!

Скъпи г-н Спасов, бъди жив, здрав и благословен! Стъпи в своето ново столетие на следващия 29 февруари през 2024г., все така достопочтен и с пиетет към живота!

На многая лета, уважаеми наш ветеран ! Да бъде!

***

Българското дръзновение и Балканската война

Едва ли някъде другаде, освен в Бургас, името на генерал-майор Йордан Венедиков се споменава толкова често, особено във време, когато отбелязваме важни събития като 110 от началото на Балканската война. Една от причините военната ни историография да му отреди почетно място е и фактът, че именно той написва “История на 24-ти пехотен на Н. В. Царица Елеонора Черноморски полк“, пише Ася Бороджиева, председател на Областния съвет на СВВБ в Бургас.

В поредицата мероприятия, които Организационният комитет по отбелязването на тази годишнина е предвидил, е вписан и младежки форум – Българското дръзновение и Балканската война – 1912 г. И мероприятието се състоя – на 27 февруари 2023 г. във Военен клуб – Бургас. Не може да се каже, че присъстваха гости, защото всички отговорни институции в града, които имат отношение към българската ни история и родовия ни дълг да предадем паметта за подвига и героизма на дедите ни на идните поколения, са съпричастни на този организационен комитет и присъстваха не в качеството си на официални гости.

Срещата

на участниците, представители на 17 училища от града и областта, с контраадмирал от запаса Георги Мотев – председател на областната организация на СОСЗР, г-жа Данка Георгиева – директор на Регионален държавен архив Бургас, г-жа Петя Петрова – началник на Регионалния инспекторат по образованието, майор Йордан Йорданов – зам. началник на Военно окръжие – Бургас, представители на Съюза на ветераните от войните на България, учители, директори на училища, г-жа Веселка Тодорова - експерт в системата на образованието, представители на Военен клуб-Бургас бе интересна, вълнуваща. Емоционално бе словото на заместник – кмета на Община Бургас по въпросите на културата, г-жа Диана Саватева. Представителите на ВМБ Атия - майор Светлана Великова и мичман Галина Николова бяха изключително ценни с техническото обезпечаване на събитието и с респектиращото си присъствие.

На пръв поглед - една проява на ученическо ниво - развълнува всички, които се бяха събрали по повод на тази младежка проява. Предварително пригответените от участниците във форума 36 тематични табла, експонирани във фойето на ВК десет дни преди самата проява, респектираха присъстващите с разнообразието на предложените материали, с демонстрирания обхват на познание, със старанието на самото изпълнение, с вълнението на авторите, с което защитаваха проектите си. На тази среща нямаше равнодушни хора.

И не можеше да има, защото целта не се състоеше в демонстриране на знания по определена тема чрез припомняне на историческите факти. Неслучайно темата на този младежки форум е „Българското дръзновение и Балканската война“. Неслучайно отново се споменава името на ген. Венедиков. „Историята на 24-ти пехотен на Н. В. Царица Елеонора Черноморски полк“ не е само правдоподобен исторически разказ, а

учебник по родолюбие, патриотизъм, чест, достойнство – все добродетели, които започват да стават дефицит и няма примери, по които те да достигнат до сърцата на младото поколение. Не е нужно да има война, за да има нагледен пример. Нужна е мъдрост, за да накараме нашите деца, младите хора на България, да усетят духовната сила на нашия народ, за да имат самочувствие на стойностни хора. А, тази стойност може да дойде само от осъзнаване величавите дела на предците ни, от историческите факти, от правилното им тълкуване, от познаването на народопсихологията ни. Тези познания биха ги накарали да се чувстват силни и специални, много специални, белязани от духа на предците ни. Кой освен нас, българите, може да посочи пример, в който, след обявяване на военна мобилизация, на война се тръгва с музика, гайди, хора, песни, цветя?

Бургас се чувства по-специален

в съпричастността си към Балканската война. Може би заради месторазположението – сравнително най-близо до местата на първите спечелени сражения в хода на войната, може би поради специалния статут на 24-ти ПЧП с шеф (така е записано в историята) самата царица Елеонора – една изключителна жена, която никога не е в състояние да спре в устрема и да бъде на фронта, да е в помощ на войниците. Цивилизованият свят вижда тези факти. Без съмнение вижда и гневът, и решителността на хората, и силата на идеала на цял един народ – да бъде обединен, свободен и независим. Този идеал трябва да бъде пазен!

Темите, свързани с Балканската война биха могли да бъдат най-различни – за българското военно изкуство, за българската артилерия, за инженерните войски, за самия характер на войната, за създаването на Балканския съюз, за създаване на Македоно-одринското опълчение, за медицинското осигуряване, за новаторството във военно отношение, за униформите, за участието на конницата, за последствията от войната. Всичко е важно. Може би най-емоционална би била темата за участието на българската интелигенция – учени, артисти, писатели, художници, музиканти, които въздигат българския дух и обезсмъртяват подвига на героите. Факт е участието във войната на Йордан Йовков и Антон Страшимиро, в именно с 24-ти ПЧП. Самото начало на тази Балканска война от гледна точка на народопсихологията ни е връх, сравним с „Пиянството на един народ“ и „Опълченците на Шипка“, с всички онези изключителни моменти от военната ни история, за които можем да възкликнем – невероятно дръзновение! Чутовен подвиг! Такъв подвиг е и самото превземане на Одринската крепост, увековечен с героизма на

предците ни и светкавично пристигналото „Известие от бойното поле“. В документа, съхранен в Регионален държавен архив е записано: “Бюлетин № 13. След двудневни кръвопролитни сражения, Одринските фортове се превзеха от храбрите наши войски с шурм и крепостта падна днес в 2 часа после пладне. Комендантът на крепостта Шукри паша се предаде на командващия Втора армия генерал Иванов. Гр. Бургас, 13 март 1913 година. От Кметството. Издава се в полза на „Червения кръст“.“.... И няма място за оценки – добър, отличен, среден, първо, второ, трета място. Всички стават съпричастни на значимостта на събитието Балканската война и българското дръзновение. И обръщането на думите от заглавието не е случайно, защото, когато някой случайно се обърка и каже „Честваме 110 години от началото на Балканската война“ и се намери някой друг, който да попита „Как се чества война?“, ние, българският народ, с достойнство можем да отговорим – честваме силата на българския дух, силата на основополагащият ни като народ и държава идеал!

Всичко имаше по време на този форум

– вълнение, интерес, прожекции, грамоти и благодарствени адреси, награди – книги, цветя и изразена признателност пред Войнишкия паметник, снимки. Имаше усмивки и вяра – у всички нас, че това, което правим е нужно и достойно. Нямахме нищо случайно. Урокът по история – урок по мъдрост, както бе наречена предходната проява от плана на Организационния комитет по отбелязването на 110 години от началото на Балканската война, чиито своеобразен домакин бе Регионален държавен архив- Бургас, преля във всеобщото смълчано и заредено с решителност одобрение на думите, казани в есето на едно момиче - участник в провеждания в Бургас Национален с международно участие конкурс „На мира в света“, в зададената преди две години тема - Цената на мира- и припомнени пред тези хора, на които принадлежи бъдещето – децата ни, децата на България, на цялата планета. А, думите са:

„Хора – спрете се! Няма път към Мира! Мирът е пътят!!!“

Зов – искрен, силен, мощен - задължаващ ни да го чуем.